

РОЗДІЛ І. ПРОБЛЕМИ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

УДК 37(73)“1920/1940”:3/6.46

Єлизавета Панченко

Уманський державний педагогічний

університет імені Павла Тичини

ORCID ID 0000-0003-3749-7164

DOI 10.24139/2312-5993/2018.08/003-013

РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ЗАСОБАМИ СКАУТСЬКОГО РУХУ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД У США (20–40-І РР. ХХ СТ.)

Статтю присвячено розвитку лідерських якостей старшокласників у контексті історії скаутського руху в США. Головну увагу приділено періоду між першою і другою світовими війнами (20–40-і рр. ХХ ст.), коли скаутинг зазнав найстрімкішого поширення. Продемонстровано зв'язок суспільно-політичної ситуації в США і в світі та форм і видів діяльності скаутської організації. Систематизовано умови, що сприяли зростанню впливу неурядової організації «Скаути США» як на загальноамериканському, так і міжнародному рівні.

Ключові слова: лідерські якості старшокласників, історія скаутського руху, США, перша світова війна, друга світова війна, форми діяльності скаутської організації, види діяльності скаутської організації, скаутський рух.

Постановка проблеми. Одним із дієвих засобів формування лідерських якостей у неформальній освіті є участь дітей та підлітків у громадських організаціях. Звернемо нашу увагу на скаутський рух як один із наймасштабніших молодіжних рухів світу. Зокрема, цікавим є використання виховного потенціалу таких організацій у Сполучених Штатах Америки – країні, у якій приділяється велика увага розвитку лідерських якостей дітей та молоді. Цінними в цьому контексті є дослідження американського дитячого руху як інструменту формування лідерських якостей дітей та молоді.

Аналіз актуальних досліджень. Діяльності та історії скаутських організацій присвятили свої праці українські (Н. Коляда, С. Діба, І. Степанов, А. Кофман, С. Бородін, О. Гаврилова) та зарубіжні (Х. Грем (Graeme), Л. Барклей (Barclay) та ін.) дослідники. У них значна увага приділялася історії скаутської організації, її ролі для соціалізації особистостей, естетичному та моральному вихованню, але нами не було знайдено жодної праці про формування лідерських якостей старшокласників засобами скаутингу.

Мета статті – дослідити особливості формування лідерських якостей старшокласників засобами скаутського руху в міжвоєнний період (20–40-і рр. ХХ ст.) у США.

Методи дослідження: аналіз науково-педагогічної літератури та узагальнення поглядів вітчизняних і зарубіжних учених із проблеми

дослідження, історико-ретроспективний аналіз, що уможливив виявлення особливості формування лідерських якостей старшокласників засобами скаутського руху в міжвоєнний період (20–40-і рр. ХХ ст.) у США.

Виклад основного матеріалу. Скаутський рух, скаутизм (слово «скаут» походить від старофранцузького «escouter» і від латинського дієслова «auscultare», що означає – «уважно слухати») як потужний засіб формування лідерських якостей дітей та молоді був заснований 1907 р. полковником Робертом Стівенсоном Баден-Пауеллом, який провів перші збори на острові Броунсі, а згодом видав ілюстровану книгу «Скаутинг для хлопців» (1908 р.) (Baden-Powell, 2007). Метою скаутського руху є сприяння освіті. Другий етап історії скаутів тривав з 20-х по 40-ві рр. ХХ ст., що по суті є періодом міжвоєнним. Це визначило особливості розвитку скаутингу, особливою рисою якого є відмова від вузької військово-спортивної спрямованості (Boy Scouts of America, 2018d).

20–40 рр. ХХ ст. вважають найважливішими в історії скаутів, адже після подій Першої світової війни вони залучилися світовою підтримкою. Також у ці роки можна прослідкувати, хоча й не різке, проте постійне збільшення чисельності організації з півтора до понад тринадцяти мільйонів членів.

1920 рік розпочався першим «Світовим джамборі» (First World Jamboree) або зльотом бойскаутів. Святкування, на якому зібралося 8000 скаутів з 34 країн і 301 член організації Бойскаутів Америки, відбувалося в Лондоні з 30 липня по 8 серпня. Роберт Баден-Пауел, називаючи захід, надав цьому символічного значення, адже слово «jamboree» (веселощі, гуляння, зліт) запозичене з американського сленгу. Таким чином, він ще раз підтвердив «міжнародність» заходу, адже раніше між американськими і британськими скаутами існувала жорстка конкуренція (*1st World Jamboree*, 1920). Незважаючи на назву, захід не був типовим зльотом. Це була комбінація масштабної виставки та парадів на свіжому повітрі з різноманітними іграми, спортивними змаганнями, перевіркою скаутських умінь, піснями, виставами. Незважаючи на зливу, захід удався, адже під час нього скаути всього світу продемонстрували надзвичайну єдність і братерство. Після 12 років від заснування скаутського руху і через 2 роки після війни скаути об'єднали нації однаковою уніформою і спільним бажанням миру та дружби. Громадськість дуже позитивно сприйняла Перший Світовий джамборі. Ще одним доказом серйозного ставлення до скаутів була присутність на заході правлячого монарха і двох наслідувачів британського трону. Також під час з'їзду Роберта Бадена-Пауела було обрано Головним світовим скаутом (Chief Scout of the World) (Baden-Powell, 2008). Саме обрання було зроблено спонтанно. Спочатку один зі скаутів, адвокат Джеймс Вест (James E. West), жартома запропонував обрати Роберта Б.-Пауела Великим індіанським вождем (Great Indian Chief). Пауел лише посміявся з такої пропозиції. Але коли під час його щорічного публічного виступу хтось зі

скаутів викрикнув: «Нехай живе Головний світовий скаут!» (Long live the Chief Scout of the World), вигук підтримав увесь натовп, і 6 серпня 1920 року Роберту Б.-Пауелу присвоїли цей титул офіційно. Того ж року Асоціація бойскаутів видала «Книгу зльоту бойскаутів», щоб відзначити успішне його проведення (*1st World Jamboree, 1920*).

З 1923 року скаути всього світу потискають ліву руку, що відбувається неспроста і має свою історію. Коли Баден-Пауел ввійшов у Кумасі (Kumasi), столицю області Ашанти (Ashanti) республіки Гана, він, як зазвичай, протягнув праву руку для привітання. Проте один із вождів Кумасі перекинув щит із лівої руки у праву і протягнув ліву руку у знак поваги і дружби. На запитання Бадена-Пауела, чому він так зробив, абориген пояснив, що таким чином показав довіру до ворога, адже, не маючи щита в руці, він не має захисту в разі атаки. Це пояснення настільки сподобалося головному скауту, що він вирішив зробити таке вітання офіційним серед учасників організації (*The left-hand handshake, n.d.*).

1923 року було відкрито першу Базу пригод «Нозерн Тір» (Northern Tier high-adventure base), завданням учасників якої був спуск гірською річкою в каное (Northern Tier, 2018). Програма дала можливість поринути в пригоди у Великих Північних лісах (the Great Northwoods). Улітку скаути з трьох баз відкривали мільйони акрів недоторканих озер, звивистих річок, густих лісів і боліт у Північній Мінесоті, Північно-західному Онтаріо та Північно-західній Манітобі. Узимку на Базі пригод «Нозерн Тір» було реалізовано Кемпінг-програму для холодної погоди (the OKPIK Cold-Weather Camping program), яка стала основною зимовою програмою Бойскаутів Америки. Восени також було започатковано різноманітні програми (Northern Tier, 2018).

Наступний, 1924 рік, ознаменувався початком програми «Кожен скаут – плавець» (Every Scout a Swimmer program) та Другим світовим джамборі (Second world jamboree). Програма «Кожен скаут – плавець» мала на меті навчити учасників плаванню та безпечному поведженню на воді. Її причиною стала невтішна статистика, за якою щороку понад 8 тисяч людей гинули на воді через невміння плавати. Зазвичай то були безстрашні молоді люди, які відправлялись у плавання на човнах чи каное, при цьому не вміючи плавати. Організація Бойскаутів Америки вирішила раз і назавжди покінчити з цією проблемою, навчивши плавати всіх бойскаутів. Вони проводили численні табори, у яких навчали плавати, розробили й надрукували в журналі «Boys' Life» 12 правил успішного плавця, ввели почесний значок рятувальника (*Master the water, 1924; Boys' Life, 1925*).

У 1925 р. відбулася Третя конференція скаутських лідерів (The Third International Conference of Scout Leaders), на якій були присутні 6 тисяч скаутів із 33 Скаутських асоціацій. Організація «Єдині скаути Америки» (The Lone Scouts of America) приєдналася до Бойскаутів Америки (West, 1924). Також цього ж року в Копенгагені (Данія) відбувся другий Світовий джамборі (the

Second World Jamboree), у якому взяли участь 56 представників Бойскаутів Америки, а у Істерн Парк, Соло (Estes Park, Colo) третя конференція скаутської адміністрації, яка з того часу відбувається раз у два роки (The Third Biennial Conference of Scout Executives). Було розроблено Міжнародну конституцію скаутів (The International Scout constitution) та статутні норми (bylaws). Президентом організації було обрано Джеймса Дж. Стору (James J. Storrow). Тоді ж відкрилася перша школа для виконавчої влади (The first National Training School for executives). Скаути значно допомогли під час торнадо у штаті Ілінойс, землетрусу в Каліфорнії, пожежі в Луїзіані. Делегація скаутів вирушила в Південну Америку для поширення скаутського руху там (The history of scouting, 1920).

У 1926 році відбулося перше урочисте вручення нагород Срібного Бика (First Silver Buffalo Awards) за особливі заслуги перед громадою, під час якого 22 скаути отримали нагороди. Першим, звичайно, нагородили Роберта Бадена Пауела, а другим – невідомого скаута, який привів скаутський рух у Америку. У березні президент Джеймс Дж. Стору помер і в травні було обрано нового президента – Волтера У. Хеда (Walter W. Head). Того ж року було проведено Четверту міжнародну конференцію скаутів у Кандерстегу, Швейцарія (Kandersteg, Switzerland) і четверту конференцію скаутської адміністрації в Хот Спрінгз, Арканзас (Hot Springs, Ark). Виконавча влада скаутського руху наголосила на особливій важливості розвитку скаутського руху серед молодших школярів. Скаути продовжували підтримувати країну у важких ситуаціях, таких як ураган у Флориді та повінь в Арканзасі. До списку нагород додали ще одну – Орлине перо (Eagle Palms), а також ще 12 значків, яких стало 89. Група з 8 морських скаутів відправилася з музеєм Борденфілд у морську експедицію музею до Берингового моря (the Borden-Field Museum Expedition to the Bering Sea). Скаути допомогли подолати наслідки повені в Міссісіпі і Вермонті та під час торнадо в Сейнт Льюїс.

На початку 1928 року стартувала експедиція скаутів у складі Девіда Р. Мартіна (David R. Martin), Дугласа Олівера (Douglas Oliver) та Діка Дугласа (Dick Douglas) до Африки. Того ж року у п'яте було проведено Національну конференцію виконавчої влади скаутів (The Fifth National Training Conference for Scout Executives) в Університеті Корнел (Cornell University). У Сан-Франциско було проведено 18 щорічну міжнародну зустріч скаутів. 4 скаути взяли участь у перегонах імені Лінкольна через весь континент (the Lincoln Highway covered-wagon tour) (The Lincoln Highway, 2018), а Пол А. Симпл (Paul A. Simple), морський скаут, у компанії адмірала Річарда Берда (Richard E. Byrd) здійснив подорож до Антарктики.

Третій світовий зліт скаутів (The World Jamboree of Boy Scouts, 1929) відбувся в 1929 у Біркенхеді, Англія (Birkenhead, England). У ньому взяли участь 50000 учасників із 73 країн, серед яких 1300 – із Бойскаутів Америки. Після зльоту було проведено П'яту Міжнародну конференцію скаутів.

Розбудові скаутської організації значною мірою сприяло створення єдиного реєстру всіх скаутів.

У якості експерименту було запущено програму скаутингу для молодших школярів (7–12 років), яку було названо Кабскаутингом (The Wolf Cub/the Cub Scout program). З 1930 року цю програму було офіційно запущено для учнів з 1-го по 5-й клас (Boy Scouts of America, 2008).

У 1931 році було започатковано ще одну нагороду – Срібний бобер (First Silver Beaver) (Eby, 2018) за особливі заслуги перед скаутською громадою. На 21-й щорічній зустрічі в м. Мемфіс, Теннесі (Memphis, Tenn.) обрали нового президента організації. Ним став Мортімер Л. Шіф (Mortimer L. Schiff), але через місяць після обрання він раптово загинув і виконуючим обов'язки президента було призначено Волтера В. Хеда (Walter W. Head). У Відні відбулася шоста міжнародна конференція скаутів (Retired Scout, 2000).

1932 рік почався із 22-ї щорічної зустрічі, на якій Національна рада (National Council) затвердила десятирічну програму розвитку, за якою кожен четвертий дванадцятирічний хлопчик мав стати скаутом і пробути ним хоча б 4 роки. Щоб заохотити до участі у програмі, президент Хувер (President Hoover) запровадив нагороди групам, радам, регіонам скаутів, які досягнуть поставленої мети. Скаути продовжували допомагати в надзвичайних ситуаціях. Під керівництвом лідерів, яких тренували члени Ради скаутів, розвивався воєнний кемпінг.

У 1933 році президент США Франклін Д. Рузвельт став почесним президентом скаутського руху, а колишній президент Хувер – почесним віце-президентом. Було урочисто відкрито меморіал, присвячений Мортімеру Л. Шіфу. У Годоло, Угорщина (Godollo, Hungary) було проведено четверте світове джамборі, на якому були присутні 21000 скаутів із 46 країн, серед яких було 406 американців (1933 Scout Jamboree, 2007).

У 1934 у відповідь на радіопромову президента Рузвельта 10 лютого, у якій він закликав допомагати нужденним і злиденним, скаути розробили загальнодержавну програму «Зроби хороший вчинок» (Do a Good Turn), у межах якої було зібрано 1812284 предмета одягу, меблів, продовольчих товарів. За це президент запропонував провести Національний зліт скаутів, 1935 року, у Вашингтоні, що підтверджує надання скаутам постійної державної підтримки. Крім того, значну підтримку надавала скаутам і Католицька церква, у межах співпраці з якою вони надавали значної ваги програмам, присвяченим охороні здоров'я. Було затверджено програму почесного товариства «Орден Стріли» (Order of the Arrow, BSA, 2018).

У 1935 році скаути відзначали свій срібний ювілей. У межах святкування 25-ї річниці відзначали також:

- у березні – річницю журналу «Boys' Life» (24 роки);
- у квітні – урочистості з приводу видання 5-мільйонного примірника Посібника для хлопчиків (Handbook for Boys);

- у жовтні – 25 річницю Щорічної зустрічі Національної ради скаутів (National Council) in October,
- у грудні – святкування Різдва в зимових таборах (Christmas holiday camps).

Зліт скаутів, який, за пропозицією президента, мав відбутися у Вашингтоні, відмінили через епідемію поліомієліту. Уперше за історію скаутингу зареєстровано понад мільйон діючих членів (1027833 чол.) (The history of scouting, 1930).

8 лютого 1936 року президент Рузвельт у своїй промові по радіо знову запропонував провести Національне джамборі у Вашингтоні. У Френч Лік, Індіана (French Lick, Ind.) пройшла Шоста національна конференція виконавчої влади скаутів, а в Атлантик Сіті (Atlantic City) – 26-та Щорічна зустріч Національної ради скаутів. Задля того, щоб віддячити скаутам за їхні програми зі збереження здоров'я і безпеки Американський дитячий фонд (American Children's Fund) надав організації Бойскаутів Америки грант у розмірі \$100,000. Також цього ж року був надрукований новий Посібник для вожатих (The new Handbook for Scoutmasters).

1937 рік став особливим в історії скаутингу, адже він ознаменувався першим Національним джамборі, який відбувся з 30 червня по 9 липня у Вашингтоні на запрошення президента Рузвельта. Учасниками зльоту стали 27232 скаути із 536 рад. Цього року відбувся 5-й Світовий джамборі у с. Фогелензан, Нідерланди (Vogelenzang, Holland) (Polygoon-Profilti, 1937), на якому були присутні 814 представників американського скаутства, а також 9-та Міжнародна конференція скаутів в Гаазі, Нідерланди, 10–12 серпня, у якій взяли участь представники 34 країн (Scouts, n.d.).

1938 рік ознаменувався Національною програмою американізації і представлення оновленої Конституції США та Декларації про незалежність (Constitution of the United States and the Declaration of Independence). Вейт Філіпс (Waite Phillips), американський бізнесмен, презентував скаутам надзвичайний подарунок – віддав своє ранчо, яке згодом, у 1941, було перейменовано на Скаутське ранчо Філторн (Philmont Scout Ranch). Це була територія в 35,857 акрів у східному схилі Скелястих гір (Rocky mountains), біля Симарона, Нью Мехіко (Cimarron, N.M.). Скаути продовжували допомагати під час надзвичайних ситуацій, цього разу – під час урагану і повеней у Новій Англії. З метою поширення скаутингу було засновано перші гранти від Фонду Френка Філіпса (the Frank Phillips Foundation) у штаті Оклахома та частині Техасу.

1939 рік ознаменувався відкриттям Скаутського табору Філторн. Також скаути взяли участь у виставках «Золоті ворота» (the Golden Gate Exposition) (*Highlights of the Golden Gate*, n.d.) та Всесвітній виставці 1939 року в Нью-Йорку (New York World's Fair, 1939). Ця виставка тривала з 30 квітня 1939 р. до 27 жовтня 1940 р. з рекордним ареалом 4,9 км² і близько 44 мільйонів відвідувачів. Під час цієї виставки відбулася 29 щорічна зустріч скаутів. Під час

неї колишні скаути, яким щойно виповнився 21 рік, офіційно отримали громадянство. В Единбурзі, Шотландія, пройшла 10-та Міжнародна конференція скаутів, а в Бретон Вудз (Bretton Woods) – Сьома національна конференція скаутської адміністрації. Голова Національної ради скаутів представляв організацію Боускаути Америки на конференції Білого дому «Молодь у демократії» (Youth in a Democracy).

У 1940 році скаути знову взяли участь у виставці «Золоті ворота» (Golden Gate Exposition) у Сан Франциско та Всесвітній виставці року в Нью-Йорку (New York World's Fair). Також цього ж року розробили програму Бойскаутів Америки в разі Національної надзвичайної ситуації та державної безпеки (A Boy Scout program for helping in national emergency and government defense programs).

Визначні події 1940 року – інвентаризація загонів (troop inventory), перекличка (roll call), побудова споруд для надзвичайних ситуацій та плани мобілізації. У 1941 році, після оголошення війни, уряд попросив бойскаутів про допомогу, запропонувавши їм зайнятися такими видами роботи:

- поширювати оборонні облігації й гербові плакати;
- збирати алюміній та макулатуру;
- створити угруповання із захисту житла;
- посадити Города перемоги;
- поширювати плакати;
- співпрацювати з Американським товариством Червоного Хреста;
- спільно з Управлінням цивільної та оборонної мобілізації надавати екстрену медичну допомогу та допомогу в разі пожежі.

Щорічна зустріч скаутів відбулася у Вашингтоні, округ Колумбія. Чисельність скаутів перевищила 1.5 мільйони чоловік.

1942 скаути продовжували допомагати під час війни. Уряд попросив про допомогу у 28 проектах, серед яких були: зібрання 30 мільйонів фунтів каучуку за 2 тижні; тотальна рятувальна операція на основі випущеної урядом брошури «Сміття і як Скаути збирають його» (Scrap and How Scouts Collect It); розподіл карт для військових облігацій і ощадних марок; Сади перемоги; робота на фермах і в таборах врожаю; допомога уряду у відправці важливих посилок.

32-ге щорічне зібрання було проведене в Мінеаполісі, де було розроблено програму «Повітряні скаути» для тих членів організації, які досягли 15-річного віку.

У 1943 році скаути надали військову службу на прохання уряду в чотирьох напрямках: збирання медикаментів для рятувальників; поширення в якості офіційних диспетчерських носіїв для урядових брошур і плакатів; виробництво; охорона навколишнього середовища.

Перші нагороди «Срібна Антілопа» (Silver Antelope Awards) були вручені за видатні заслуги молоді в регіоні. Був розроблений Пан-

американський проект (The Pan-American project) ("16° Jamboree Escoteiro Interamericano e 3° Camporee Escoteiro Interamericano", 2018), який мав на меті об'єднати скаутів з усієї Америки (Boy Scouts of America, 2017b; 16° Jamboree Escoteiro, 2018). Виконуючий обов'язки головного скаута Джеймс Е. Уест став Головним скаутом, а доктор Елберт К. Фретвелл був призначений заступником. Др. Джордж Дж. Фішер став Національним скаутським комісаром. До офіційної уніформи було додано довгі штани і кепку. У Нью-Йорку було проведено 33-тю щорічну зустріч скаутів.

Протягом 1944 року вся організація вела роботу у трьох напрямках: 1) організація Світового джамборі і програми Всесвітньої дружби; 2) навчальний проект міжамериканських молодіжних лідерів (The Inter-American Youth Leaders' Training), після відкриття якого студенти з Латинської Америки, у співпраці з координатором Міжамериканський справ, взяли участь у Національній школі і їздили з виступами і презентаціями у східній частині Сполучених Штатів і Канади; 3) Світовий Фонд Дружби (The World Friendship Fund), щоб допомогти відновити скаутський рух у спустошених країнах.

1945 рік – останній рік війни, за період якої скаути виконали 69 урядових запитів. Визначна кампанія генерала Айзенговера по збору макулатури сягнула апогею, за що Бойскаути Америки у грудні 1945 року відзначили генерала Золотою медаллю у знак вдячності (*Scout medal presented*, 1946). Протягом кампанії з березня по квітень скаути зібрали понад 300000 тон макулатури, а усього за війну – 720 тон (Bakken, n.d.).

Інший вид діяльності скаутів у воєнний період включав збір та розповсюдження циркулярів по проектам охорони навколишнього середовища та участь у програмі «Зелений палець» (Green Thumb program), яка полягала у вирощенні «городів перемоги» («victory gardens») (*Green Thumb. Environmental beautification*, 2018). Двадцять тисяч скаутів були нагороджені медалями генерала Дугласа Макартура (General Douglas MacArthur Medal), наприклад, медаль за вирощування продуктів харчування.

Фонд Дружби Миру збільшився; \$ 10 000 були виділені на Філіппіни. Було розпочато нову кампанію під назвою «Віддамо останню сорочку» ("Shirts off Our Back"), щоб допомогти скаутам за кордоном. У газеті «Скаутинг» був такий заклик до Скатів Америки: «З давніх-давен американці йшли на допомогу тим, хто в біді, особливо, якщо ця біда спричинена катастрофою. Така катастрофа сталася з нашими сусідами – точніше, з нашими братами, які потерпають від війни. Для нас це – чудова можливість зробити щось таке, що вони пам'ятатимуть із теплом на душі – «віддати останню сорочку». Слоган, який здавна нам відомий, означає сорочку в буквальному сенсі, адже для відновлення скаутингу у країнах, що потерпають від війни, дійсно потрібні наші сорочки, тобто уніформа, а також усі речі, яких потребуємо ми. Кожен скаут повинен зрозуміти, що це не збір речей, які вийшли з ужитку, а можливість дати те, що нам потрібне, що ми зараз

використовуємо, частинку свого власного скарбу. Коли ви віддасте його, то вкладете туди частинку своєї душі. (...) Необхідне обладнання включає ношені, але в хорошому стані частини уніформи, такі як сорочки (без бджів), капелюхи і шапки, шорти, шийні хустки і гірки, ремені, панчохи і туфлі. Відсутність обладнання – одна з причин занепаду скаутингу. Потрібні сокири, ножі, столові прибори, посуд для приготування їжі та сервіровки, сумки, ранці, спальні мішки, намети, свистки, компаси, набори для розпалювання багаття, аптечки для першої допомоги, сигнальні прапори, література зі скаутингу» (Scouting, Volume 33, Number 10, 1945).

Особливістю функціонування скаутської організації було також те, що вони співпрацювали з військово-повітряними силами армії у програмі «Повітряні скаути» (Air Scouts).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, можемо дійти висновків про те, що: 1) у міжвоєнний період скаутський рух набув значного поширення в Сполучених Штатах та по всьому світу; 2) швидкому поширенню скаутських ідей сприяли численні заходи, серед яких зльоти, конференції, експедиції, організовані як на локальному, так і на національному та міжнародному рівнях; 3) поширенню скаутингу сприяли засоби масової інформації, які висвітлювали медійно привабливі події, а також періодичні видання, буклети, рекламна продукція й листівки; 4) зростанню авторитету організації сприяв патріотизм її членів у часи другої світової війни та повоєнний період, що виявлялося в різних заходах, спрямованих на допомогу фронту, подолання продовольчої кризи та епідемії; 5) успішності заходів, проведених скаутськими організаціями, сприяла підтримка місцевої громади, урядів, президентів, монархів, церкви; 6) тривалому впливу скаутського руху сприяла різнорівнева управлінська система.

ЛІТЕРАТУРА

1. 16° Jamboree Escoteiro Interamericano e 3° Camporee Escoteiro Interamericano. (2018). Retrieved from: <https://www.escoteiros.org.br/jamcam2020/about.php>.
2. 1933 Scout Jamboree. (2007). Retrieved from: https://www.youtube.com/watch?v=Op_noNonKWQ.
3. 1st World Jamboree, Olympia. (1920). Retrieved from: <http://www.pinetreeweb.com/1920-jamboree.htm>.
4. Baden-Powell, R. (2007). *Scouting for boys: the original 1908 edition*. London: Dover Publications.
5. Baden-Powell, R. (2008). *Chief scout of the world*. Retrieved from: https://scouts.org.uk/media/52831/baden_powell.pdf.
6. Bakken, E. H. (n.d.). *World War II Sustainability*. Retrieved from: <http://www.worldscoutingmuseum.org/WWII.shtml>.
7. Boy Scouts of America. (2008). *What is cub scouting?* Retrieved from: <https://web.archive.org/web/20080221140455/http://www.scouting.org/Media/FactSheets/02-502.aspx>.

8. Boy Scouts of America. (2017b). *The Silver Antelope Award nomination form*. Retrieved from: https://filestore.scouting.org/filestore/pdf/512-105_WB.pdf.
9. Boy Scouts of America. (2018d). *History of the BSA highlights*. Retrieved from: http://www.scouting.org/About/FactSheets/BSA_History.aspx.
10. Boys' Life. (1925). *Boys' Life*, 15 (8), 36.
11. Eby, D. (2018). *History of the Silver Beaver Award*. Retrieved from: <http://usscouts.org/usscouts/history/silverbeaver.asp>.
12. *Green Thumb. Environmental beautification*. (2018). Retrieved from: <http://nygreenthumb.org/>.
13. *Highlights of the Golden Gate International Exposition*. (n.d.). Retrieved from: <https://sfpl.org/?pg=2000036601>.
14. Master the water! (1924). *Boys' Life*, 14 (8), 6.
15. *New York World's Fair*. (1939). Retrieved from: <http://www.1939nyworldsfair.com/>.
16. Northern Tier. (2018). *About Northern Tier*. Retrieved from: <http://www.ntier.org/About.aspx>.
17. Order of the Arrow, BSA. (2018). *History*. Retrieved from: <https://oa-bsa.org/about/history>.
18. Polygoon-Profilti. (1937). *Jamboree is in aantocht, Indische padvindere in Amsterdam*. Retrieved from: <https://www.openbeelden.nl/media/16661/>.
19. Retired Scout. (2000). *Baden-Powell in Austria, 1931. The Sixth International Scout Leader Conference*. Retrieved from: <http://www.retiredscouter.com/pinetreeweb/html/bp-austria-1931.htm>.
20. *Scouting, Volume 33, Number 10*. (1945). Retrieved from: <https://texashistory.unt.edu/ark:/67531/metaph313119/m1/14/>.
21. Scouts. (n.d.). *History of world scout conferences*. Retrieved from: https://www.scout.org/sites/default/files/library_files/History%20of%20World%20Scout%20Conferences_0.pdf.
22. *The history of scouting*. (1920). Retrieved from: <http://historyofscouting.com/history/history-1920.htm>.
23. *The history of scouting*. (1930). Retrieved from: <http://historyofscouting.com/history/history-1930.htm>.
24. *The left-hand handshake*. (n.d.). Retrieved from: <http://thescoutingpages.org.uk/handshake.html>.
25. *The Lincoln Highway National Museum and Archives*. (2018). Retrieved from: <http://www.lincoln-highway-museum.org/BSA-1928/BSA-Index.html>.
26. West, J. E. (1924). National Council Official News. *For All Boys*, 43–46.

РЕЗЮМЕ

Панченко Елизавета. Развитие лидерских качеств средствами скаутского движения в межвоенный период в США (20–40-е гг. XX в.).

Статья посвящена развитию лидерских качеств старшеклассников в контексте истории скаутского движения в США. Главное внимание уделено периоду между первой и второй мировыми войнами (20–40-е гг. XX в.), когда скаутинг получил стремительное распространение. Продемонстрирована связь общественно-политической ситуации в США и в мире с формами и видами деятельности скаутской организации. Систематизированы условия, способствовавшие росту влияния неправительственной организации «Скауты США» как на общеамериканском, так и международном уровне.

Ключевые слова: лидерские качества старшеклассников, история скаутского движения, США, первая мировая война, вторая мировая война, формы деятельности скаутской организации, виды деятельности скаутской организации, скаутское движение.

SUMMARY

Panchenko Yelyzaveta. Development of leadership qualities by means of Scout movement in the interwar period in the USA (20–40-ies of the XX century).

The article is devoted to the development of high school students' leadership skills in the context of the Scout movement history in the United States. The main attention is paid to the period between the first and second world wars (20–40ies of the XX century), when scouting was the most widespread. This period is called the second period of the development of the Scout movement in the United States, or the period of broadening the narrow military-sports orientation. The connection of the socio-political situation in the USA and the world with forms and types of Scout organization activity is demonstrated. The conditions that contributed to the growing influence of the non-governmental organization "Scouts of the USA" on both American and international levels were systematized. On the basis of an analysis of the activities of American scout organizations, the author has made the following conclusions: 1) during the interwar period, the Scout movement became widespread in the United States and around the world; 2) the rapid dissemination of Scout ideas was facilitated by numerous events, including jamborees, conferences, expeditions organized locally, nationally and internationally; 3) the dissemination of scouting was facilitated by mass media coverage of media appealing events, as well as periodicals, booklets, methodology literature, and leaflets; 4) the organization's growing authority was facilitated by the patriotism of its members during the Second World War and the post-war period, which was manifested in various actions aimed at helping the front, overcoming the food crisis and the epidemic; 5) the success of the activities carried out by scout organizations was facilitated by the support of the local community, governments, presidents, monarchs, and the church; 6) the long-term influence of the Scout movement was promoted by a multilevel management system.

Key words: high school students' leadership skills, history of the Scout movement, USA, World War I, World War II, forms of Scout organization activities, types of Scout organization activities, Scout movement.

УДК 376.1

Ірина Чистякова

Сумський державний педагогічний

університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0001-8645-510X

DOI 10.24139/2312-5993/2018.08/013-024

МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

У статті схарактеризовано механізми розвитку інклюзивної освіти в зарубіжних країнах: посилення уваги до формування й розвитку інклюзивної культури школи; планування та впровадження перспективного плану розвитку інклюзивної школи; розробка і використання в освітньому процесі індивідуальної програми розвитку кожної дитини; проектування й реалізація безперервної системи організації внутрішньої